

СТАНОВИЩЕ

за придобиване на образователна и научна степен "доктор"

в Стопанска академия "Д.А.Ценов" – Свищов

по научна специалност "Статистика и демография"

Изготвил становището: доц. д-р Екатерина Александрова Тошева, Университет за национално и световно стопанство, София, научна специалност 05.02.06 "Статистика и демография", член на научното жури, утвърдено със заповед No 615/ 15.07.2019г. на Ректора на СА "Д.А.Ценов" – Свищов

Автор на дисертационния труд: Елеонора Николаева Минева-Димитрова, задочен докторант към катедра "Математика и статистика" при СА "Д.А.Ценов" – Свищов

Тема на дисертационния труд: "Статистико-икономически анализ на системата на висшето образование в България"

I. Общо представяне на дисертационния труд

Темата на представения дисертационен труд е актуална за статистическата теория и практика на национално равнище с оглед формиране на адекватни политики за развитие на висшето образование. **Обект** на изследването в дисертационния труд е системата на висшето образование в България, а **предмет** - анализ на регионалната диференциация и моделиране на динамиката и прогнозиране на показатели за системата на висшето образование. Целта на дисертацията е формулирана коректно и за реализирането ѝ са поставени пет изследователски задачи.

Дисертационният труд е с общ **обем 220 страници**. Той е логически правилно структуриран и се състои от въведение, три глави, заключение, списък с използвани литературни източници и приложения. Във въведението е обоснована актуалността на изследваната проблематика и необходимостта от провеждане на цялостно статистическо изследване. Формулирана е коректно изследователската теза и са посочени ограничителните условия на изследванията в дисертационния труд.

В първа глава "Теоретични основи на статистическото изследване на системата на висшето образование" е проследено развитието на висшето образование у нас и са изведени основните елементи и характеристики на тази система. Акцент е поставен върху предизвикателствата и проблемите и необходимите мерки за преодоляването им.

Въпреки че са описани връзки на разглежданата система с други системи, липсва експлицитно изведен модел, който да отразява тези взаимодействия. Във втора глава „Методологически аспекти на статистическото изследване“ е представено информационното осигуряване на изследването и са изложени подробно и изчерпателно използваните статистически методи, като са подчертани техните познавателни възможности и ограничения. Трета глава „Моделиране и прогнозиране на основните показатели на системата на висшето образование“ е по същество реализирано емпирично изследване. Чрез коректно подобрени модели е описаната тенденцията на развитие в някои показатели за висшето образование и са направени краткосрочни прогнози. Областите в България са групирани според подобрени показатели за висшето образование в хомогенни групи чрез факторен и клъстерен анализ. Авторът проследява промените в регионалната диференциация и доказва наличието на стабилност на тази диференциация във времето.

Използваната в дисертационния труд **литература** обхваща **197 заглавия** на научни разработки, учебници, официални европейски и национални документи и др., в това число 15 заглавия на руски език и 57 заглавия на английски език.

В общия обем на дисертационния труд са включени **3 приложения** с изходни данни и резултати от изчислителни процедури.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Анализът на системата на висшето образование на базата на актуална и изчерпателна статистическа информация е в основата на взимането на адекватни управленски решения за развитието ѝ. В тази връзка изследванията в дисертационния труд са посветени на важен и значим за обществото проблем, а резултатите разкриват тенденции и предизвикателства, за които е необходимо да се вземат съответните мерки. Разработката би спечелила, ако се предложат и решения за обвързване на системата на висшето образование с други системи и изучаване на връзките и взаимодействията между елементи на тези системи.

Дисертационният труд представлява едно самостоятелно изследване, в което поставени и решени задачи с коректно избрани подходи и инструментариум. За реализиране на целта на дисертационния труд докторантката осветлява най-важните елементи на обекта на изследването и провежда изчерпателни емпирични изследвания. Изложението е написано на научно издържан стил, ясно и разбираемо.

Представеният автореферат е в обем от 34 страници. Той е структуриран по подходящ начин и отразява най-важните моменти от проведеното изследване. В него са

синтезирани и основните приноси моменти в дисертационния труд. По темата на дисертацията докторантката е публикувала самостоятелно две статии и два доклада

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Посочените от докторантката научни приноси съответстват на формулираните изследователски задачи. Считаю, че те могат да бъдат обобщени:

1. Задълбочено представяне на историческото развитие на законодателното регламентиране на висшето образование в България и на системата на висшето образование към момента с основните й елементи, процеси и връзки между тях. Осветлени са основните проблеми и предизвикателства пред висшето образование у нас.

2. Обоснована е ролята на информационното осигуряване за провеждането на статистически изследвания в тази област и задълбочено са изложени теоретико-методологическите основи на национални и европейски наблюдения на системата на висшето образование. Направен е сполучлив подбор на показатели за провеждане на ситуационно и прогностично изследване и на изследване на териториална диференциация.

3. На основата на проведено ситуационно изследване в динамика на избрани показатели е моделирана трайната тенденция в развитието им и са направени прогнози с тригодишен хоризонт. Резултатите от прогностично изследване могат да послужат са обосновано държавно регулиране.

4. Изследвана е териториалната диференциация на висшето образование в България и е проследена промяната й в десетгодишен период. Доказана е устойчивост на териториалната диференциация по отношение на обединението на областите в хомогенни групи, като същевременно е установена тенденция на засилване на различията между клъстерите и на нарастване на еднородността вътре в тях. Резултатите са важни за планиране на регионални политики за развитие на висшето образование.

IV. Въпроси към дисертационния труд

1. В дисертационния труд има някои формални неточности и пропуски. Например не всички цитирани под линия литературни източници са изведени в справката за използвана литература. Също така са използвани някои изрази като статистически значим тест (стр. 118), населението има образователно равнище над средното (стр.5) и др., които не са напълно коректни.

2. За кои елементи от системата на висшето образование липсва информация или ако е налице не е достатъчна за провеждане на статистически изследвания, и какви показатели могат да се използват за по-пълно описание на системата.

3. В дисертационния труд сполучливо е представена схематично системата на висшето образование, но липсва схема на връзките ѝ с други системи. Какви показатели е удачно да се използват в тази насока и какви изследвания на зависимости между елементите на системата на висшето образование и елементи на други системи могат да се провеждат с оглед по-пълно и задълбочено разкриване на обекта на изследването.

V.Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

На основание гореизложеното считам, че дисертационният труд “Статистико-икономически анализ на системата на висшето образование в България” е задълбочено научно изследване на ясно формулиран актуален проблем с постигнати добри резултати. Това ми дава основание да гласувам за присъждането на образователната и научна степен „доктор” на Елеонора Николаева Минева-Димитрова по научната специалност „Статистика и демография“.

Дата: 12.08.2019г..

София

Изготвил:.....

/доц. д-р Екатерина Тошева/